

Blogi: Keskuspankit puhuvat ilmastonmuutoksesta, mitä ihmettä?

11.11.2015 – Blogi

KIRJOITTAJA

Otso Manninen

Vanhempi ekonomisti

Ilmastonmuutos on aihe, joka herättää tunteita lähes jokaisessa meistä. Kaikilla on mielipide, vaikka harvalla on ymmärrystä saatikka aikaa perehtyä aiheeseen liittyvään tutkimukseen. Faktapohjainen ilmastonmuutoskeskustelu on pääosin ollut ilmastotutkijoiden alaa tähän asti. Kansainvälinen asiantuntijaryhmä, [Intergovernmental Panel on Climate Change \(IPCC\)](#), on tehnyt arvioita ilmastonmuutoksesta.

Keskustelu ilmastonmuutoksesta ei enää ole rajoittunut ilmastotutkijoiden erikoisalaksi. Englannin keskuspankin pääjohtaja, Mark Carney, aiheutti polemiikkia syyskuun lopussa pitämässään [puheessa](#). Siinä hän hahmotteli ilmastonmuutoksen vaikutuksia vakuutusyhtiöihin ja rahoitusvakautteen yleisemmin. Puhe perustui finanssivalvojan, Prudential Regulation Authorityn (PRA), tekemän [tutkimuksen](#) pohjalle.

Puheen keskeinen sanoma oli, että ilmastonmuutos lisää äärimmäisiä sääilmiöitä, kuten helleaaltoja, hirmumyrskyjä ja tulvia. Äärimmäiset sääilmiöt puolestaan aiheuttavat taloudellisia vahinkoja, jotka jäävät osittain vakuutusyhtiöiden korvattavaksi. Carneyn mukaan ilmastonmuutos on ”Tragedy of the horizon” – vahingot syntyvät niin pitkän ajan kuluessa, että harvalla taloudellisella toimijalla on välitöntä kannustinta puuttua asiaan. Sitten kun vahingot ovat ilmeisiä, voi olla myöhäistä tai huomattavasti hankalampaa puuttua asiaan.

Ilmastonmuutos vaikuttaa vakuutusyhtiöiden taloudelliseen tilanteeseen ja yleiseen rahoitusvakautteen kolmen vaikutuskanavan kautta. Ensimmäinen vaikutuskanava on äärimmäisistä sääilmiöistä johtuvat suorat ja epäsuorat vahingot, jotka vakuutusyhtiöiden on osittain korvattava.

Toinen vaikutuskanava on siirtymävaikutus, joka on seurausta siitä, että voimaan tullessaan tiukemmat päästöraajat vaikuttaisivat hiiliriippuvaisten yritysten arvostuksiin. Arvion mukaan jopa 30 % kaikista maailman suurista yrityksistä ja liikkeeseen lasketuista arvopapereista (velkakirjat ja osakkeet) kuuluu tähän ryhmään.

Kolmas vaikutuskanava, hiiliriippuvaisten yritysten mahdolliset korvausvelvoitteet ilmastonmuutoksesta kärsiville, on kaikkein epämääräisin ja vaikein ennustaa.

Carneyn puhe ei ollut sitä, mitä on totuttu kuulemaan keskuspankin johtajalta, ja puhe saikin niskaansa täyslaidallisen monilta. [Kritiikin kärki](#) kohdistui hyvin voimakkaasti siihen, että keskuspankki on selkeästi astunut oman toimivaltansa ulkopuolelle.

Toisaalta moni iloitsi siitä, että [keskuspankki nostaa ilmastonmuutoksen esiin](#). Poliitikkojen on tehtävä päätökset päästörajoista; keskuspankin on huolehdittava, että päästörajojen riskit tulevat otetuksi huomioon myös finanssialan yrityksissä.

Puheessaan Carney sanoi, että ilmastonmuutos ja rahoitusvakaus vaativat tarkempaa analyysia. Hän onkin nostanut aiheen [Financial Stability Boardin \(FSB\) työlisterille](#) vuonna 2015. Yksi vaihtoehto, jota FSB pohtii, on asettaa toimialajohtoinen työryhmä kehittämään vapaaehtoinen kehikko hiiliriskien julkistamiseksi.

Sijoittajat pystyisivät paremmin arvioimaan sijoitusportfolionsa hiiliriskiä, mikäli kaikki yritykset julkistaisivat ymmärrettävästi ja luotettavasti niiden oman riippuvuuden päästöistä. Läpinäkyvyys mahdollistaisi sen, että sijoittajat voisivat oman halunsa mukaan ottaa hiiliriskiä sijoitusportfolionsa – asia ei olisi yllätys siinä vaiheessa, kun päästöraajat alkavat vaikuttaa. [Hiiliriskien raportointiin](#) liittyy kuitenkin ongelmia, mikäli pelisäännöt eivät ole selkeitä.

Puheessaan Carney mainitsi, että läpinäkyvyyteen voisi yhdistää valtioiden ennusteet päästörajojen kehityksestä ja stressitestit päästörajojen suhteen. Nämä voisivat olla ensimmäiset askeleet rikkoa ”tragedy of the horizon”.

Englannin keskuspankki ei ole ensimmäistä kertaa pohtimassa ilmastonmuutosta. Aiemmin tänä vuonna julkaisemassaan [”One Bank” -tutkimusohjelmassa](#) se nosti yhdeksi tutkimusteemaksi ilmastonmuutoksen vaikutukset rahoitusvakauteen. Tutkimusagendan keskeiset kysymykset ovat: 1) miten ilmastonmuutos vaikuttaa rahoitusvakauteen ja 2) mikä, jos mikään, on keskuspankin rooli ilmastonmuutoksen suhteen? Tämä kysymyksenasettelu onkin erinomainen, sillä se kertoo, onko keskuspankilla mandaattia pohtia näitä kysymyksiä? Ensimmäinen kohta on selkeästi keskuspankin toimialaa. Toinen kohta riippuu ensimmäisen kohdan vastauksesta.

Vaikka ilmastonmuutoksella ei olisi merkittäviä välittömiä vaikutuksia rahoitusvakauteen, saattavat ilmastonmuutoksen vaikutukset kokonaistalouteen olla hyvin suuria. [Arviot vaihtelevat paljon](#), mutta jopa 2 °C maksimikeskilämpötilan nousu -tavoitteessa pysyttäessä globaalit taloudelliset tappiot sijoituksista voivat yltää USD 4200 miljardiin.

On siis luonnollista, että varovaisuutta korostavat keskuspankit nostavat ilmastonmuutoksen vaikutukset puheenaiheeksi myös finanssialan piireissä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat potentiaalisesti niin merkittäviä, että niihin on varauduttava hyvissä ajoin. Tarvitaan tutkittua tietoa, jotta ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnista finanssialalle voidaan keskustella rakentavasti. Keskuspankit ovat yksi taho edistämään tätä tutkimusta ja keskustelua. Kuka muu haluaa osallistua tähän?

Avainsanat

keskuspankit, ilmastonmuutos